

บทที่ 4

ผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจปัญหา และอุปสรรคในการผลิต การใช้
อุปกรณ์การสอน ตลอดจนทัศนคติ และความต้องการ ของนิสิตที่มีต่องานทางด้าน ทัศนศึกษา
ของแผนกวิชา ทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ ปรากฏผลของการวิจัยดังนี้

1. สภาพการเรียนการสอนของนิสิตฝึกสอน โดยเฉลี่ยแล้ว ปรากฏว่านิสิตใช้
อุปกรณ์ประกอบการบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่การสอนแบบใช้การทดลอง
และใช้ของจริง นอกจากนั้นได้แก่การสอนแบบอภิปราย หรือให้รายงาน เป็นกลุ่ม สอนแบบ
บรรยายโดยไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบตามลำดับ โดยส่วนเจ็ลี่ยนิสิตฝึกสอน เห็นว่าการใช้
อุปกรณ์ประกอบการสอนทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้นกว่าปกติ เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรอง
ลงมาเห็นว่าทำให้ตนเองมีความเชื่อมั่น และสนุกสนานในการสอน รู้สึกประสบผลสำเร็จใน
การสอนในช่วงนั้นเป็นอย่างดี และมีนิสิตฝึกสอนจำนวนน้อยที่สุดคือประมาณ ร้อยละ 8 (ดู
ตารางที่ 12) ประสพกับความยุ่งยาก และประหม่าจนเกิดการผิดพลาดในการใช้อุปกรณ์การสอน
บ่อย นอกจากนี้นิสิตฝึกสอนจำนวนมากที่สุด ทำการสอนโดยยึดตามแนวทางที่ได้รับการฝึกอบรมมา
รองลงมา สอนตามแบบฉบับของตนเอง สอนตามแบบฉบับของครู อาจารย์ที่ชอบสอนตามแบบ
ฉบับของเพื่อน หรือรุ่นพี่ที่เคยได้ไปเห็นมาตามลำดับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ
นิสิต โดยเฉลี่ยแล้วมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมใช้อุปกรณ์การสอนค่อนข้างมาก
เป็นอันดับหนึ่ง จัดกิจกรรมโดยพยายามให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและจัดกิจกรรม โดยครูเป็นผู้แสดง
ให้นักเรียนดูเป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ

2. การจัดหา การผลิตอุปกรณ์การสอน โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตฝึกสอนมีวิธีการจัดหา
อุปกรณ์การสอนโดยการผลิตขึ้นใช้เองมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาขี้มจากโรงเรียนที่นิสิต
ทำการฝึกสอน ขี้มจากแหล่งให้ขี้มต่าง ๆ ซึ่งอุปกรณ์สำเร็จรูปมาใช้ด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัว ขี้ม

จากแผนกวิชาโสตทัศนศึกษา ของคณะครุศาสตร์ ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้ว เหตุที่นิสิตฝึกสอนสามารถผลิตอุปกรณ์บางชนิดได้เอง เป็นเพราะได้เรียนวิชาโสตทัศนศึกษามาก่อนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาโดยการศึกษาหาความรู้เองจากตำราและเอกสาร ได้จากคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง เพื่อน ๆ และอาจารย์นิเทศก์ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้วในการผลิตนิสิตฝึกสอนได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากเพื่อนนิสิตฝึกสอนด้วยกันมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ได้จากเด็กนักเรียนที่นิสิตฝึกสอน จากครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ รองลงมาตามลำดับ และมีนิสิตฝึกสอนประมาณ 10 - 11 % ทำการผลิตด้วยตนเองเพียงคนเดียว (ดูตารางที่ 24) นิสิตฝึกสอนมีเกณฑ์ในการพิจารณาผลิตอุปกรณ์การสอนโดยเฉลี่ยมีความเห็นว่าอุปกรณ์นั้นต้องหาง่าย ราคาถูก และผลิตได้ไม่ยากเป็นอันดับหนึ่ง อุปกรณ์นั้นต้องมีคุณค่าต่อการเรียนการสอน และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเป็นอันดับรองลงมา อุปกรณ์นั้นต้องสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้คือ อุปกรณ์นั้นต้องสามารถนำไปใช้ได้กับหลายวิชาตามลำดับ นิสิตฝึกสอนประเมินคุณภาพของอุปกรณ์ที่ตนเองผลิตขึ้น โดยเฉลี่ยเห็นว่าใช้ได้ดี และมีประสิทธิภาพในการสอนมากเป็นอันดับหนึ่ง ยังมีคุณภาพไม่ดีพอ อุปกรณ์นั้นยังไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาเป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ และเมื่อนำไปใช้ประกอบการสอนแล้ว นิสิตฝึกสอนโดยเฉลี่ยประเมินคุณค่าของอุปกรณ์ที่ผลิตขึ้นใช้เองว่ามีคุณค่าในการเรียนการสอนดีมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเห็นว่ายังบกพร่องในเรื่องขนาดภาพ ตัวหนังสือและการใช้สี ราคาแพงเกินไปเมื่อเทียบกับคุณค่าทางการศึกษาที่ได้รับ อุปกรณ์นั้นยังไม่ตรงกับเนื้อหาวิชามากนัก ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจลึกซึ้ง เป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ

ชนิดของโสตทัศนวัสดุที่นิสิตฝึกสอนสามารถผลิตได้ด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยแล้ว เป็น บัตรคำ แผนภูมิ สมุดภาพ การ์ตูน แผนที่ ภาพพลิก ของจำลอง แผนสถิติ กระดานผ้าสาหลี่ กระดานนิเทศ ตามลำดับ สาเหตุที่นิสิตฝึกสอนไม่ผลิตอุปกรณ์การสอนขึ้นใช้เองโดยเฉลี่ยแล้วเนื่องมาจากไม่มีเวลาเพียงพอที่จะผลิตเองได้ เป็นอันดับหนึ่ง ขาดความรู้และทักษะในการผลิตอุปกรณ์นั้น ขาดทุนทรัพย์ที่จะซื้อวัสดุมาทำการผลิตเป็นอันดับรองลงมา ตามลำดับ

3. การใช้และปัญหาในการใช้อุปกรณ์การสอนของนิสิตฝึกสอน อุปกรณ์ที่นิสิตฝึกสอนใช้ประกอบการสอนมากที่สุดในระหว่างการฝึกสอน โดยเฉลี่ยแล้วเป็นรูปภาพมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นของจริง บัตรคำ แผนภูมิ การสาธิต ของจำลอง การทดลอง สมุภาพ ภาพการ์ตูน ภาพพลิก แผนที่ เทปบันทึกเสียง กระดานดำสำคัญ สไลด์ สตรีป แผนสถิติ กระดานนิเทศ สไลด์ ภาพยนตร์ ตามลำดับ สาเหตุที่ไม่ใช้วัสดุทัศนวัสดุบางอย่าง นิสิตฝึกสอนให้เหตุผลว่า เพราะเนื้อหาไม่มีความจำเป็นต้องใช้ อุปกรณ์ ไม่สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนได้เอง และไม่ทราบแหล่งให้ยืม เนื้อหาวิชาที่มีมากของريب ๆ สอน การใช้อุปกรณ์ทำให้เสียเวลา เห็นว่าตนสามารถทำการสอนให้นักเรียนเข้าใจได้โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ ตามลำดับ และมีนิตีร้อยละ 2.65 ใช้อุปกรณ์การสอนทุกครั้งการสอน (คูตารางที่ 15) ความเห็นเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอน นิสิตฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้ว เห็นว่าการสอนที่ดี ควรพยายามให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงมากที่สุดที่จะทำได้ โดยการใช้อุปกรณ์เข้าช่วย รองลงมาเห็นว่า การสอนโดยใช้อุปกรณ์ทำให้สอนเนื้อหาได้น้อยกว่าปกติ แต่นักเรียนจะเข้าใจได้ดีกว่า ตามลำดับ

นิสิตฝึกสอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการไม่เข้าใจเนื้อหาที่สอนอย่างแท้จริง มีผลต่อการใช้อุปกรณ์มาก และลำดับชั้นของการสอนก็มีความสำคัญต่อการใช้อุปกรณ์เช่นกัน นักเรียนให้ความสนใจกับอุปกรณ์มาก

ปัญหาในการใช้อุปกรณ์การสอนของนิสิตฝึกสอน โดยเฉลี่ยได้แก่ ขาดทักษะในการใช้วัสดุและเครื่องมือทางทัศนศึกษาที่จำเป็นต้องใช้ รองลงมาคือไม่ได้ทำการทดลองซักซ้อมการใช้มาก่อน ทำให้ติดขัดระหว่างการสอน ไม่ทราบกลวิธีในการสอดแทรกอุปกรณ์เข้าไปในบทเรียนนั้น ไม่สามารถเลือกใช้อุปกรณ์ให้ตรงกับปัญหาและความต้องการ ของนักเรียนเลือกอุปกรณ์ที่เหมาะสมไม่ได้ เพราะไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาบทเรียนดีพอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง กลัวความผิดพลาด และมีนิตีฝึกสอน ร้อยละ 4.41 ไม่มีปัญหาในการใช้เลย (คูตารางที่ 29) สาเหตุที่บางครั้งนิสิตฝึกสอนเกิดความสับสนในการใช้อุปกรณ์ โดยเฉลี่ยแล้ว ปรากฏว่าเพราะไม่ได้วางแผนและทดลองใช้มาก่อน เพราะอุปกรณ์การสอนมีมากเกินไป ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาดีพอดำตามลำดับ

4. พ้นความรู้ทางด้านโสตทัศนศึกษาของนิสิตฝึกสอน นิสิตฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้วมีความเห็นว่าตนมีความรู้ทางโสตทัศนศึกษาดี เพราะไ้ผ่านการ เรียนวิชา "วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน" มากเป็นอันดับหนึ่ง มีความรู้เพิ่มเติมน้อยมาก เพราะไม่มีโอกาสได้ศึกษา คนคว่าเพิ่มเติมเฉลี่ยมีเพียงส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 8.83 คิดว่าตนมีความรู้ดียิ่งขึ้น เพราะไ้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม แหล่งที่นิสิตฝึกสอนไ้ได้รับความรู้เพิ่มเติมในระหว่างที่ทำการฝึกสอน โดยเฉลี่ย ไ้จากคำแนะนำของเพื่อนนิสิตฝึกสอนเป็นอันดับหนึ่ง ไ้จากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง คนคว่าจากเอกสารและตำราเป็นอันดับรองลงมา ตามลำดับ และอีกประมาณร้อยละ 25 ไม่มีโอกาสไ้ได้รับความรู้เพิ่มเติมเลย (ดูตารางที่ 20)

เกี่ยวกับความสามารถในการใช้อุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา ตามความเห็นของนิสิตฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้ว มีความเห็นว่าตนมีความรู้ดีพอควรมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเห็นว่ายังไม่ดีเท่าที่ควร และนิสิตจำนวนน้อยมากคือ ร้อยละ 2.65 คิดว่าตนมีความรู้ดีมาก (ดูตารางที่ 28) กอนออกฝึกสอนโดยเฉลี่ยนิสิตประมาณร้อยละ 53.24 ไม่เคยฝึกใช้เครื่องมือประเภทเครื่องฉาย รองลงมาเคยใช้แต่น้อยครั้งมาก และที่ไ้บ่อย ๆ ร้อยละ 3.53 (ดูตารางที่ 36) และในระหว่างที่ทำการฝึกสอนนิสิตฝึกสอนโดยเฉลี่ย ไม่เคยกลับมาทำการฝึกใช้เครื่องมือ เครื่องฉาย หรือติดต่อขอเืมไปใช้ในการฝึกสอนเลยมากเป็นอันดับหนึ่ง กลับมาใช้แต่น้อยครั้ง อันดับรองลงมา ส่วนผู้ที่กลับมาไ้บ่อย ๆ มีจำนวนเล็กน้อย (ดูตารางที่ 37) นิสิตฝึกสอนโดยเฉลี่ยใช้อุปกรณ์การสอนที่โรงเรียนมี ประมาณร้อยละ 24 ไม่เคยใช้เลย มีความเห็นว่าโรงเรียนฝึกสอนไ้ความร่วมมือช่วยเหลือในการให้ยืมอุปกรณ์การสอนดีพอควร

5. เกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวในการออกฝึกสอน นิสิตฝึกสอนโดยเฉลี่ย คิดว่าตนประสบความสำเร็จในการฝึกสอนดีมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคิดว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และจำนวนประมาณ 2 - 3 % เข้าใจว่าตนประสบความสำเร็จล้มเหลวในการออกฝึกสอน

6. ความคิดเห็นโดยทั่วไป ของนิสิตฝึกสอน นิสิตฝึกสอนมีความเห็นว่า "วิชาวัสดุอุปกรณ์การ เรียนการสอน" เป็นวิชาที่เหมาะสมและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อตัวนิสิต ในการที่จะออกไปประกอบอาชีพ เป็นครูต่อไป ต้องการให้มีการเพิ่มชั่วโมงที่ใช้ในการฝึก ปฏิบัติให้มากขึ้น และมีความเห็นว่าวิชานี้จะให้ประโยชน์แก่นิสิตมากน้อยเพียงไรนั้นอยู่กับ อาจารย์ผู้ทำการสอนด้วย นอกจากนี้จำนวนนิสิตที่เข้าเรียนในภาคปฏิบัติแต่ละกลุ่มมีจำนวน มากเกินไป ทำให้ไม่มีโอกาสได้ฝึกหัดใช้เครื่องมือบางชนิดได้ทั่วถึงทุกคน นิสิตฝึกสอน เห็นความสำคัญของการใช้วัสดุทัศนวัสดุประกอบการฝึกสอน เพราะมีประโยชน์ต่อขบวนการ เรียนการสอน นิสิตฝึกสอนต้องการให้มีการฝึกหัดใช้อุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น

ในค่านบริการ ทัศนวัสดุของแผนกวิชา ทัศนศึกษา นิสิตฝึกสอน เห็นว่า บริการดีพอควร แต่นิสิตส่วนใหญ่ยังไม่ทราบระเบียบการใช้บริการและประเภทของอุปกรณ์ ที่ทางแผนกมี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย